

Examen ved private Skoler. Det synes netop at vise, at for at opretholde den latinste Dannelse eller den egentlige studerende Dannelse behøves ikke et saadant Antal Statslatin-skoler. Derimod vise de statistiske Oplysninger tydeligt nok, at det er navnlig den realistiske Dannelse, som der især trænges til. Derom vidner ogsaa den Mængde Skoler, der opkomme trindt omkring i Provindserne. Men, vil man sige, skulde vi tage hele denne Reform for, komme Lærerne til at vente, og dette vil dog ikke være billigt mod disse Mænd, som haardt kunne trænge til en Lønningsforhøjelse. Seg skal indrømme og har indrømmet, at der trænges dertil, og jeg skal sige til, at det er maaste ikke ganske rigtigt at lade disse Mænd vente derefter, men paa denne Mangel kunde man jo høre ved at give en midlertidig Lønningsforbedring. — Seg skal indskrænke mig til disse Bemærkninger.

Formanden (Rabbe): Seg tillader mig at erindre om, at det er egentlig ikke Undervisningsvæsenet ved de lærde Skoler, der foreligger til Forhandling, men kun Lønningspørgsmaalet derved, idet jeg dog selvfølgelig ikke benægter, at der er en vis Forbindelse derimellem.

Tauber: Seg kan i alt Besentligt slutte mig til de almindelige Bemærkninger, som fremkom fra det ærede Medlem for Veile Amts 3die Valgkreds (Th. Nielsen), og skal efter den Opfordring, den høitærede Formand nu fremsatte, ikke gaa dybt ind paa dem, men maaste maa det dog være mig tilladt at bemærke, at der findes mellem det ærede Medlems og min Opfattelse af dette Forhold en Afstygnung, idet jeg ikke saaledes som han betragter det som en Hovedopgave for den Reform, der tilsigtes, at fortrænge Latiniteten. Jeg opfatter snarere Sagen saaledes, at den klassiske Afdeling af de lærde Skoler vedblivende bør lægge afgjørende og overveieende Vægt paa Latiniteten, medens Friheden og Fremskridtet bør bestaa i, at man ikke gjør den latinste Vej til den eneste Dannelsesvei i Danmark. — For at gjøre en Anvendelse af det, som det ærede Medlem nylig fremsatte, paa Lønningspørgsmaalet, vil jeg tillade mig at fremhæve, at Følgen af den Ordning, som nu er kommen tilstede ikke ved men paa Grund af Loven af 1871, jo er bleven den, at Lærerne ved de lærde Skoler have oprettet private Skoler for Drengene i 10—12 Aars Alderen og maaste endog gaa i en tidligere Alder. Det er jo en Grundsetning, som dette Things Flertal bestandig har vedkjendt sig med Hensyn til Lønningspørgsmaal, at man er villig til at betale en Mands fulde Tid, naar den fulde Tid anvendes i Statens Tjeneste, men her er jo netop dette ikke Tilfældet. Her bliver jo kun en større eller mindre Del, om end rimeligvis den overveieende Del af de Paagældendes Tid anvendt i Statens Tjeneste, medens de for en anden Del af deres Tid søge andet Erhverv, og

det er Loven selv, der har forarbejdet dem dertil. Det er jo i Grunden et Led i den Ordning, som er fremkommen ved Loven, at Staten ikke lægger Beslag paa deres fulde Tid. Nu maa vistnok hertil bemærkes, at dette gjælder ikke om alle Lærere i de lærde Skoler. Det er i Almindelighed kun endel af Lærerne ved en Latin-skole, som have oprettet en saadan Skole, og ikke alle Lærerne deltagte i Undervisningen ved den. Dette forvælt Forhold endel, men desuagtet maa denne Omstændighed ikke lades ude af Betragtning. Seg vilde derfor være tilbøjelig til at mene, at man enten skulde gaa den Vej, som det ærede Medlem nys foreslog, eller ogsaa at man ved den Lov, som nu her foreligger, gjenoptog ikke alle de Lærere, som Udvalget i sin Tid i 1869—70 udtalte, men blot den ene Del af Udvalgets Indstilling, som gaar ud paa Medlæggelsen af to Klasser, til altsaa Medlæggelsen af ialt 4 Klasser. Derved vilde Naarsagen til det nu stedfindende Forhold blive hævet; thi da vilde Realskolerne kunne opfylde det Hverv, som nu disse private Forberedelsesskoler til Latin-skolerne have været nødt til at paatage sig. Sagen er nemlig den, at for Diebliffet ingen Realskole kan stille sig som Maal for sin Opgave at forberede til de lærde Skoler, i hvilke Drengen skal indtræde med 12 Aars Alderen, efter som 12 Aars Alderen ikke danner nogen Afslutning for noget Trin af Undervisningen. Tiaarsalderen er en Afslutning og Hjortenaaarsalderen samt Attenaarsalderen ere Afslutninger, men Tolvaarsalderen ligger midt imellem de to første af disse, og ingen Skole er istand til at stille sig som Maal at bringe Elever til en Afslutning paa dette Tidspunkt. Derfor ere Realskolerne for Diebliffet meget uskikede til at danne Forberedelsen til Latin-skolerne eller de lærde Skoler i deres nuværende Stikfælle. Men ved at ophæve de to yngste Klasser af de nuværende Latin- og Realskoler vilde man opnaa, at Realskolerne vilde være istand til at forberede til Indtrædelse i de lærde Skoler. Dette er den ene Del af den Skolereform, der paa en saa beslægtet Maade blev ladet ufuldendt eller snarere blev forhullet i 1871, som jeg vil anbefale at optage i nærværende Lovforslag, og naar man gjør det, vil man kunne gjøre Regning paa, at Lærerne ikke paa en Maade blive nødt til at anvende en Del — og det endog gaa en ikke saa ganske ringe Del — af deres Tid og Arbejde udenfor Statens Tjeneste. — Svad selve Lovforslagets øvrige Bestemmelser angaar, har det ærede Medlem for Veile Amts 3die Valgkreds (Th. Nielsen) allerede omtalt den næstsidste Paragraf om, at 18,000 Kr. skulle for Fremtiden udredes til Realskoleundervisningen i de lærde Skoler af Sorø Akademi, ligesom ogsaa at Bidragene fra de lærde Skolers Fond til de private Realskoler skulle overføres andetslebs hen, nemlig paa Sorø Akademis Budget. Seg betragter det som en meget uheldig